

ÍSALP

ÁRSRIT ÍSLENSKA ALPANA LÍÐS 1988

Fréttapistill

UMSJÓN KRISTINN RÚNARSSON
OG SNÆVARR GUÐMUNDSSON

Fréttapistill þessa ársrits segir frá heilu atburðum sem orðið hafa frá hausti 1987 til sumars 1988. Í þessum pistli má merkja að mikil breidd er komin í áður fámennan hóp fjallamanna er kanna óþekktar slóðir. Er greinilegt að ný kynslóð er að kveða sér hjóðs. Það er góðs viti og vonandi að Alpaklúbburinn beri gæfu til að upplifa margar kynslóðir ungra og efnalegra fjallaklifrara.

Á því tímabili sem hér er um ritað hafa margar langþráðar leiðir fallið. Þar á meðal eru leiðir sem áður hefur verið getið um í fréttapistlum, svo sem austurveggur Skarðatinds í Oraslum, ífossinn Orion í Brynjudal, Stútur í Vesturbúnum Esju og Klifurleið upp þak Leikhússins í Stardal. Væntanlega er þetta vitnisburður um grósku og stóðuga framför Íslenskra klifrara.

NEPAL

Ama Dablam

Eins og við sögðum frá í síðasta fréttapistli, fór Þorsteinn Guðjónsson í sína aðra ferð til Nepals á einu ári í byrjun október 1987. Honum var boðið þátttaka í 4 manna leiðangri á fjallið Ama Dablam (6856 m). Fjallið er í Kumbu-fjallaklasanum ekki fjarn Mount Everest, hæsta fjalli heims. Aðrir í leiðangrinum voru Bretarnir Bill O'Connor, leiðangurstjóri, Steve Aisthorp og Alison Hargreaves, - en Lukku Láki gleymdist heima. Eftir að búðir í hófu voru settar upp í 5500 m hæð á SV-hrygg fjallsins versnaði veður og heftarlegur snjóstormur bókstaflega jarðaði leiðangurinn. Mikill lausasnjór og kuldi gerðir allar frekari tíraunir vonlittar. Þessi öflugri snjóstormur sendi heim flesta þá leiðangra sem voru að reyna að klífa tinda Nepals þetta haust. Af 58 leiðöngrum náðu aðeins 16 tindi. Vortímabilið var þó enn verrt en þá náðu aðeins 6 af 27 leiðöngrum tindi.

TANSANÍA

Kilimanjaro

Í ágúst 1987 fór 5 manna hópur

hæðan og gekk á Kilimanjaro (5895 m). Þetta voru þeir Pálmi Ivarsson, Eiríkur Eiríksson, Atli Sturluson og bræðurnir Haraldur og Ólafur Guðlaugssynir. Þeir flugu til London 3. ágúst og daginn eftir til Nairobi í Kenya. Ætluðu að stansa þar í einn dag en þeir urðu fleiri, því þeir töfðust í skrifinnskutrumskóginum. Bílaeigubíll var allur úr sér genginn og áttu þeir að

biða með hann í vikutíma í Kenya áður en þeir áttu að fá að fara með hann yfir landamærin til Tansaníu. Gangi þeirra hófst frá Kipo-hótel og í fylgd með þeim var leiðsögumaður og tveir burðarmenn. Í febrúar var svo Íslendingur enn á ferð í Tansaníu. Sá heitir Gísli Theódórsson og komst hann einnig á tindinn í samfloti við erlenda göngugarpa. Að lokum má

Búðir II á Ama Dablam (6856 m). Ljósfr. Þorsteinn Guðjónsson.

geta þess að eyra ritnefndar hefur hlað það að fleiri Íslendingar hyggiast ganga á fjallið á næstunni.

ALPAR

Mont Blanc svæðið

Jón Geirsson og Leifur Örn Svavarsson klifu tvær þekktar leiðir á Mont Blanc svæðinu síðastliðið haust. Fyrst fóru þeir hina vinsælu „Lummu“, Aig. du L'M (2844 m), eftir NNA-hryggnum, gr. D. og síðan hina frægu Frenó Spur (gráða D) á Aig. du Midi (3800 m). Ferðin á Frenó var í meira lagi söguleg því þeir lentu í þrumuveðri í miðri leið. Eftir kalda næsturðvíl var leiðin klárud í snjóstormi, en vegna veðurs komust þeir ekki niður með klánum fyrr en eftir aðra kalda

nótt í göngum endastöðvar klíftferunnar sem þarna er. Jón „Sólmundur“ Geirsson gerði það ekki endasleppt á svæðinu, heldur kléif hann einn síns lífs hina frægu norðurleið Grand Charmoz (3445 m), gráða TD. Er þetta tvímælaust mesta afrek Íslendinga í Alpafjöllum til þessa. Eftir þetta hugðist Jón leggja til aðlögu við aðrar frægar leiðir, m.a. Walker Spur á Grand Jorasses, en veður stöðvuðu þau áform.

Leifur Örn hafði áður ásamt Einarl Torfa Finnsyni farið nokkrar leiðir á Mont Blanc svæðinu. Fyrst reyndu þeir við Risatönnina (Dent du Géant, 4013 m), en urðu frá að hverfa vegna veðurs þegar þeir voru hálfnaðir. Á Tour Ronde fóru þeir Gervasutti-gilíð, AD ísleið. Næst skoðuðu þeir Argent-

ière-ísvegina eftir að hafa farið yfir skarðið milli Aig. Chardonnet og Aig. d'Argentière, en urðu hætta við frekari áform eftir hrakninga á mjög sprungnum skriðjöki. Þá tóku þeir sér hvíld frá Alpafjöllum og brugðu sér í klettaklifur til Sisteron í Suður-Frakklandi. Endurnærðir á líkama og sál lá leið þeirra á ný til Chamonix. Tekin var stefna á Aig. du Chardonnet, með TD ísleið upp norðurgilíð í huga. Jaðarsprungan undir gilinu reyndist heldur óárennileg, en þó var það mikill hiti og þar af leiðandi grjóthrun sem gerði endanlega út um þá ferð.

Eftir að hafa farið velheppnaða ferð á Brenva-hrygginn (gr. D) á Mont Blanc (4808 m) fóru þeir athyglisverða ferð eftir Rochefort-hryggnum frá Risatönninni að Grandes Jorasses. Upphaflega ætluðu þeir alian hrygginn á enda, og þá yfir Grandes Jorasses, en eftir 22 tíma ferð þótti þeim nóg komið.

ITALÍA

Finale Ligure

Á síðustu árum hafa Alpaklúbbsmenn heimsótt mörg af frægustu klettaklifursvæðum Evrópu. Finale Ligure er eitt þeirra, staðsett á ítölsku Riverunni um 100 km frá landamærum Frakklands.

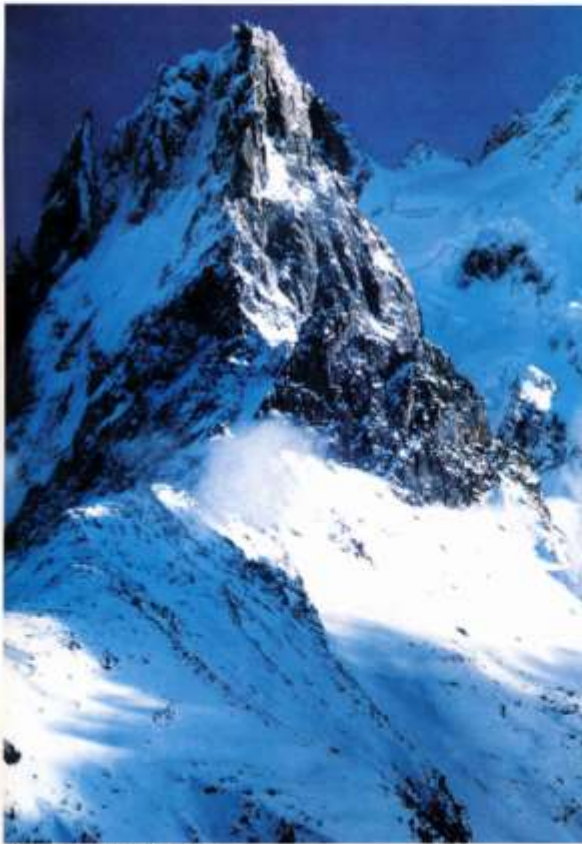
Um síðustu Páska fóru Kristinn Rúnarsson og Þorsteinn Guðjónsson þangað í flotta undan snjóstormum Alpafjalla. Svæðið reyndist hið ákjósanlegasta með all fjölbreyttum leiðum í kritarklettum af gráðu frá 3 upp í 8b. Þeir félagar klifu á annan tug leiða af gráðu 5+ til 6b+. Einn af kostunum við Finale er sá hve fjötlegt er að fara þangað úr Vesturölpum og því ágætur valkostur ef veður hindra fjallaklifur í Ölpunum.

FRAKKLAND

Fountainbleu - Saussois

Jón Geirsson, sem dvaldi í Frakklandi haustið 1987, heimsótti nokkur klifursvæði sem Íslendingar hafa lítinn gaum gefið fram að þessu.

Í skógum Fountainbleu, rétt sunnan við París, er ógrynni grettistaka af ýmsum stærðum. Þar hafa Parísarþúar æft sitt klettaklifur allt frá 1930. Jón tókst á við nokkra hnullunga með misgóðum árangri enda má þar finna alerfiðustu klifurhreyfingar sem farnar hafa verið. Saussois, sem er 130 km frá París, er það svæði þar sem menn hófu fyrst að stunda sportklettaklifur. Þar klífraði Jón nokkrar leiðir ásamt frönskum félögum sínum. Leiðirnar voru frá 5 til 6c.

Norðurvegur Grand Charmoz.

ÍSLAND

SUDAUSTURLAND

Skarðatindur

Um Páska 1988 tókst þeim Snævarri Guðmundssyni og Jóni Geirssyni að ná langþráðu takmarki, er þeir klifu austurvegg Skarðatinds (1385 m). Austurveggin höfðu þeir reynt við þrisvar sinnum áður, fyrst 1984 en þá snéru þeir við 100 m frá tindinum. Árin 1985 og 1986 reyndust aðstæður afleitar.

Leiðin er einhver sú glæsilegasta sem þeir félagar hafa klífið og ein erfiðasta ísklifurleið sem farn hefur verið í Óræfum (TD+). Klífið tók um 4 klukkustundir en geta verður þess að mestan hluta leiðarinnar þekktu þeir frá fyrri ferðum. Leiðin er mjög alvarleg. Hvað geta Snævarr og Jón gert um næstu Páska?

Í janúar 1988 varð sviptlegt slys í vesturhlíðum Skarðatinds er félagi í ÍSALP, Þorsteinn Ivarsson, fórst í snjóflóði. Hann hafði ásamt 4 félögum sínum farið hefðbundna leið á tindinum og voru þeir á niðurleið er slysið varð. Félagar hans sluppu naumlega undan flóðinu.

Úr austurvegg Skarðatinds í Óræfum. Ljós. Jón Geirsson.

Þorsteinn var virkur félagi í ÍSALP og er höggvið skarð í hóp efniþegra og ótulla fjallaklifrara klúbbsins við fráfall hans.

SUDURLAND

Eyjafjöll

Fallegt og áður ókannað ísossaland í Eyjafjöllum fékk mikla athygli í febrúar síðastliðnum. Þar gerast ísossar með hæsta möti, en frostveður purta að vera hagstæð. Paradísarheimt heitir stórglæsileg ísossaleið sem þeir Snævarr, Kristinn og Þorsteinn klifu þann 6. febrúar 1988. Leiðin er í hömrnunum aftan við félagsheimilið Heimaland, skammt austan við Seljalandsfoss. Hún er 5 spannr (120 m) og mjög fjölbreytt. Órugglega ein skemmtilegasta ísossaleið sem klífin hefur verið hérlendis. Helgina eftir voru tvær ísossaleiðir reyndar á svipuðum slóðum en án árangurs.

Steinafjall - Ingimundur

Ingimundur nefnist klettaspíra í Steinafjalli í Eyjafjöllum. 17. júlí síðastliðinn var hann klífinn í fyrsta skipið, svo vitað sé, af þeim Stefáni S. Smára-syni, Harald Ólafssyni og Guðmundi Eyjólfssyni. Steinafjall er hömrött

mjög en eftir að hafa þegið ráðleggingar hjá bóndanum á Steinum tókst þeim félögum að komast upp á brún fjallsins eftir einstögi og þröngum giljum. Þaðan var lagt á Ingimund að suðaustanverðu. Klífurleiðin var 50 m löng, í góðu bergi og því skemmtilegt klífur af IV. gráðu. Niður af Ingimundi var farið að norðanverðu og er það létt brött. Á leiðinni niður Steinafjall launuðu strákarnir bónda ráðleggingarnar með því að bjarga rollu úr sjálfheldu í hömrnunum. Stuttu neðar björguðu þeir lambi rollunnar sem launaði líf-gjöfina, og þægilega niðurférð í bakpoka, með lambaspörðum í bakpoka Stefáns.

SUDVESTURLAND

Esja Vesturbrúin

Enn eitt langþráða markmið náðist er vesturhryggurinn á Stút var klífinn í október 1987 af þeim Kristni Rúnarssyni og Snævarri Guðmundssyni. Þetta var kaldur og bjartur haustdagur og aðstæður því hagstæðar.

Fyrsti lykikliffinn (A2) var fljótkliffinn enda fleygar til staðar frá árinu áður. Mosavaxni klettavegurinn, sem stöðvaði tilraun þeirra Snævarra og

Drangurinn Ingimundur í Eyjafjöllum. Ljós. Harald Ólafsson.

Jóns Geirssonar áhöf áður (sjá fréttapistil 1987), var nú klifin með ísöxum enda mosinn vel frosinn. Þriðji lykikaffinn var seinasta spönnin á tind Svöts (V+).

Guðmundur Helgi Christensen og Páll Sveinsson fóru nýja leið sunnan við Móra (leið 15, sjá leiðarvísir 1985). Leiðin er af II. gráðu með einni III. gráðu hreyfingu.

Elifsdalur

Í janúar 1988 var klifinn um 40 m hár ísfall í giliinu norðan við leið nr. 59 Austurgil á Þómyrtind. Ísfallinn klifu Guðmundur Helgi Christensen, Snævarr Guðmundsson og Páll Sveinsson. Ísfallinn skiptist í tvö íspil, hið efra er hærra og erfiðara. Leiðina nefndu þeir Trió og er hún af gráðu 4+.

Helgina áður höfðu félagar í HSSR farið nýjar leiðir upp úr giliinu (3. gr.), sem fossinn er í og haði Páll þá kann að ísfallinn sem er í því miðu ásamt tvo aðra ísfalla.

Skálarfell

Í SV-hlið Skálarfells var farið 35 m hár ísfall um miðjan janúar 1988. Annars vegar voru þar á ferð Sigursteinn Baldursson og Árni G. Flaynsson sem fóru leið af gráðu 3+. Hins vegar hittist svo á að gömlu brúnnir Ari Trausti Guðmundsson og Hreinn Magnússon, sem lengi höfðu ætlað sér að klifra foss þennan, voru einnig þarna á ferð sama dag. Þeir klifu aðra leið í fossinum, af sömu gráðu.

Stardalshnúkur

Vanalega er áskórn í Dalinn minni seinni hluta sumars en þann fyrri, og var sumaríð 1987 engin undantekning á því. Hins vegar hefur töluvert verið klifrað í Stardalshnúk nú í vor (1988) og er greinilegt að breiddari hópur er farinn að stunda klettaklífur þar en áður. Með aukinni áskórn verður þörfin fyrir göngustíg upp brekkuna og meðfram klettunum meira aðkallandi. Nú þegar er kominn vísir að síða upp graslunguna undir miðjum klettunum og er fólki vinsamlegast bent á að nota hann.

Í ár hafa 6 nýjar leiðir verið klifnar og eru þær allar í erfiðari kantinum. Meðal þeirra er leiðin Sónata, sem nú er erfiðasta klífursspönnin sem farið hefur verið hérlandis, 5.11b. Að auki hafa alnokkrar leiðir verið farnar í ofanvaði en þær eru allar tortryggðar og blíða þess því enn að vera leiðdar. Blökking, heilir slutt en lúmsk leið upp bratta sprungu hægra megin við upphaf leiðar 5. Hún er 7 m löng, gráðuð 5.9. Önnur leið, 15 m löng, er vestan

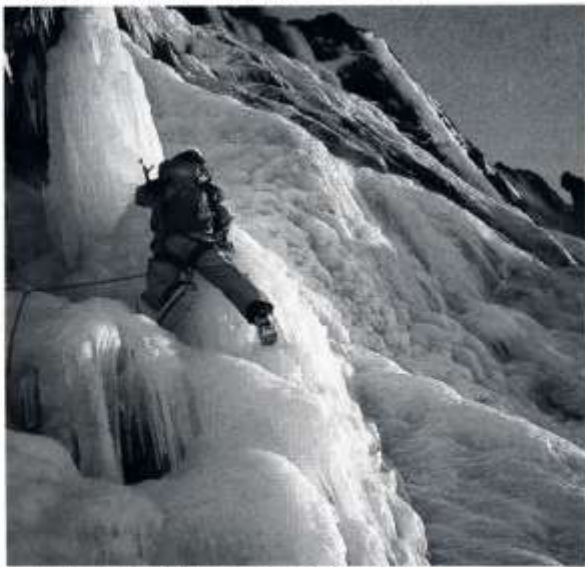

Ísfallar í Eyjatölum. Paradísarheimt er miðfossinn. Ljóm. Kristinn Rúnarsson.

við efsta hluta Skrekk Björns (nr 7). Hún liggur upp stuðul og er gráðuð 5.7. Vatnssösa er enn ein ný leið, 15 m löng, austan við leið nr 9, Scottsleið. Hún er tortryggð 5.10a. Allar þessar leiðir klifu Páll Sveinsson og Snævarr Guðmundsson í mai og júní síðastliðnum.

Í Miðhömrum hafa tvær nýjar leiðir lítið dagsins ljós. Austan við Risþuna, í samansaumaðri sprungu liggur Klauflin 17 m 5.10 leið. Klauflin er afar tortryggð. Hún var klifin í mai af Páli

Sveinssyni. Hin leiðin er Sónata og liggur hún upp stuðulinn á milli Orvæntingar og Hvíta depilsins (sjá fréttapistil 1987). Er hún á afar þunnum höldum með flóknum lykikaffa. Hún var klifin í mai af Snævarri Guðmundssyni og leiðd á svokölluðum rauðpunkti, þ.e. hún var klifin fyrst í ofanvaði en síðan leidd í einni lotu eftir nokkrar atrennur. Flestar erfiðustu leiðirnar í Stardal hafa verið klifnar með þessari aðferð, enda er annað nánast útlök.

Önnur spönn í Paradísarheimt. Ljóm. Kristinn Rúnarsson.

Snævarr Guðmundsson leiðir Ópera 5.11a í Stardal. Ljóm. Páll Sveinsson.

Langþráðu marki var náð í vor þegar þakið í Leikhúsinu var loks klifið. Hér er um að ræða þakið undir Efri svölum (leið 43) en þeirri leið er fylgt í efri hluta. Leiðin hlaut nafnið Ópera og er 20 m löng af gráðu 5.11a. Þó nokkrar tilraunir hafa verið gerðar við þessa leið í gegnum tíðina og er því klífur hennar enn ein staðfestingin á þeim framförum sem orðið hafa í klettaklífri hérlandis. Leiðin var klifin í mai af Snævarri Guðmundssyni og sama dag tókst Páli Sveinssyni einnig að fara hana.

Vekja má athygli á því að gráðurnar eru miðaðar við íslenskan mælikvarða en þær sem til klettaklífurs í Evrópu þekjja, állta að leiðarnar séu jafnvel erfiðari.

Nú eru leiðir í Stardal orðnar um 80

og fyrir þá allra áhugasömustu er hægt að fá nýjar leiðir sem ekki eru í leiðarvísir merktar inn í sértil hjá ritnefnd (lesist Snævarn).

Elifsdalur - Valshamar

Nú eru komnar alls 13 leiðir í Valshamri þar af 5 með föstum boltum. Tvær nýjar bættust við í vor, báðar boltaðar. Sumardraumur er 15 m löng leið rétt norðan við Gollum. Hún er gráðuð 5.10 og fylgir horninu með allt að 3 m löngu úthlaupi (e. runout) á milli trygginga. Hressandi skellir það. Leiðin var fyrst farið í mai af Snævarri Guðmundssyni.

Hin leiðin er syðst í klettunum, stutt en nokkuð strembin. Hún er 8 m, gráðuð 5.9 og klifin einnig í mai af Snævarri og Palla. Og nafnið, - Skóreimin.

Hvalfjörður - Brynjudalur

Eftirsóttasta ísklífurvandamálið í Brynjudal, Órion, var leyst í janúar 1988. Þá klifu þeir Páll Sveinsson og Guðmundur Helgi Christensen hinn 80 m háa ísfall fyrstir manna. Leiðina gráðuðu þeir 5. gr. og er hér örugglega um að ræða eina alerfiðustu ísfallaleið sem farið hefur verið hérlandis (sjá grein).

VESTURLAND

Botnssúlur

Aramótin 1987-88 övöldu nokkrir félagar í Bratta í Botnssúlum og fögnuðu nýju ári í faðmi fjallanna. Tveir þeirra, Haraldur Ólafsson og Ingi-mundur Stefánsson, gerðu tilraun til að klifa vesturhlið Háusúlu (916 m). Sá hluti leiðarinnar sem þeir fóru var snjó- og ísklífur 2.-3. gráðu, en íslaut haft í miðri leið atraði frekara áfram-haldi.

Skarðsheiði

Villingadalur

Í janúar fóru Haraldur Ólafsson og Stefán S. Smárason nýja leið upp vestasta ísfallinn í Villingadal. Ísfallinn er 50 m hár og af 4. gráðu. Fossinn hlaut nafnið Fjörtán komma fimm.

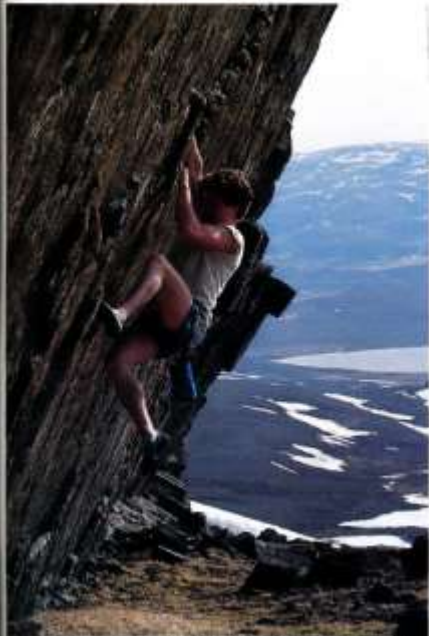
Nú er miðfossinn einn ofarinn en nafngift ætti ekki að veljast fyrir mönnum, - jú því ekki Fjörtán komma tuttugu og fimm.

Skessuhorn

Í desember 1987 voru farnar tvær nýjar leiðir í vesturhliðum Skessuhorns (967 m). Önnur leiðin fylgir jaðri norðvesturveggsgins í þremur spönnum (gráða 3+) og síðan upp vesturbrekkurnar á tind Skessuhornsins. Þá leið fóru Jón Geirsson og Snævarr Guðmundsson. Hin leiðin byrjar á sama stað, en hiðrást skáhalt upp litla vesturvegginn (3. gráða). Þessa leið fóru Kristinn Rúnarsson og Þorsteinn Guðjónsson, en báðar leiðirnar voru klifnar sama dag. Páll Sveinsson og Guðmundur Helgi Christensen fóru fyrstir manna Rifid í norðvesturvegg Skessuhorns að vetrarlagi í febrúar síðastliðnum. Ís var fremur þunnt á leiðinni og slæmar tryggingar. Leiðin tókst af 4. gráðu.

Heiðarhorn

Tvær nýjar leiðir voru farnar í norðurhliðum Heiðarhorns. Beint afbrigði af Meinhorni var klifið í september 1987 af Snævarri, Kristni og Þorsteini. Afbrigðið er þrjár spannr með hreyfingum af IV. gráðu og fékk nafnið Drullupúpan.

Björn Baldursson tekst á við klettinn (5.9). Myndin er tekin í Borgarfirði. Ljós m. Ární G. Reynisson.

Hin leiðin er vetrarleið og var farin í mars 1988. Hún liggur upp vestari rásina í veggnum og kemur upp nokkra metra frá vörðunni á hæsta tind. Leiðna, sem er af 4. gráðu, fóru þeir Kristinn og Þorsteinn ásamt Jóni Geirssyni og gáfu henni nafnið Vængjasiáttur í þakrennunni.

Brekku fjall

Brekku fjall heitir lítið fjall norðaustan við Hafnarfjall. Þriðju helgi í janúar fóru þeir Guðmundur Eyjólfsson, Haraldur Ólafsson, Þorsteinn Ívarsson, Stefán S. Smáráson og Ingimundur Stefánsson 35 m háan ísfoss af 3. gráðu í fjallinu. Ísfossinn, sem þeir nefndu Dofla Dropa, klifu þeir í tveimur samhlíða línunum, - nýstárleg aðferð það. Guðmundur Helgi og Páll klifu einnig ísfoss í Brekkufjalli í janúar. Hinn 50 m háa ísfoss, sem er í mjög áberandi gili norðan í fjallinu, klifu þeir í tveimur spönum og er hann af 4. gráðu.

Norðurárdalur

Rétt ofan við Hreðavatnsskála eru 10-15 m háir stuðlabergsklettur. Þeir Stefán S. Smáráson og Haraldur Ólafsson klifu tvær leiðir í þeim um

Hvítasunnuhelgina 1988. Þriggja ára draumur heitir önnur leiðin (5.8) og hin Marsipan en þá leið gráðuðu þeir 5.9+.

Vaðalfjöll

Vaðalfjöll (509 m) heita einstakir gígtappar á melöldu skammt norður af Bjarkarlundi í Reykhólasveit. Bergstandarnir eru tveir og er bergið í þeim harðgert stuðlaberg sem hefur betur en grannbergið staðið af sér nagan tíðni veðrunarinnar.

Í september 1987 gerðu þeir Kristinn Rúnarsson og Þorsteinn Guðjónsson sér ferð í Vaðalfjöll til að kanna klifuráðstæður. Þá klifu þeir fjórar leiðir (5.6-5.7) í austurhlíðum fjallanna.

Í vor sem leið voru svo farnar tvær ferðir í Vaðalfjöll. Helgina 13.-15. maí fóru þeir Kristinn og Þorsteinn ásamt Jóni Geirssyni, Snævarri Guðmundssyni og Páli Sveinssyni í Vaðalfjöll. Þar klifu þeir 6 leiðir, 30-80 m langar af 5.6-5.7 gráðu og eina stutta 5.10.

Helgina eftir fóru þeir Haraldur Ólafsson og Stefán S. Smáráson þangað og klifu þrjár leiðir (gr. 5.6). Þess má að lokum geta að austan megin í Vaðalfjöllunum eru 5.5-5.7

Jón Hangir, hangir, hangir... (tekið í Vaðalfjöllum). Ljós m. Páli Sveinsson.

leiðir í kippum og svæðið því kjónið fyrir klifrara með þá getu. Hins vegar geta vesturhlíðarnar vafalítið möguleika á afar erfiðum leiðum í slúttandi bergi.

NORÐURLAND

Munkapverá.

Í Munkapverárgili hafa norðanmenn þrýðilega klifuráðstæðu. Þar hafa þeir klifið stuttar leiðir af 5.5-5.9 í góðu og traustu bergi. Páll Sveinsson hefur manna besta þekkingu á klifri í Munkapverárgili og síðastliðið vor bætti hann tveimur leiðum í klifurleiðafloðunum, þegar boltum var komið fyrir í berginu af Þorsteini Guðjónssyni verkamanni. Leiðir þessar eru af gr. 5.9+ og 5.10c, en sú síðari er ein af fáu „stökkleiðum“ landsins. Þ.e.a.s. lykilhreyfingin er leyst með stökki í handfestu.

Glerárgili.

Á klifurmóti ÍSALP sem haldið var á Akureyri helgina 17.-19. júní voru þrjú stutt klifurvandamál leyst í Glerárgili. Klifurvandamálin (e. boulder problem) eru 5.9-5.10.